



Planning and Writing a Scientific Review

Arif ÖZER*, Zeynep GÖRGÜLÜ**

Received date: 02.11.2020

Accepted date: 28.11.2020

Abstract

A literature review can be defined as a critical examination of the literature. Literature reviews contribute to literature as a scientific text; for this reason, scientific reviews should go through a production process that is suitable for validity and reliability standards, as in research articles. However, for writing the scientific review, there is a need in terms of a traditional review, especially in Turkey Literature. Further, the risk of bias of traditional reviews and the thoughts that they just literature abstracts sorting increases this need. With this study, it is aimed to make a contribution towards eliminating the lack of resources in the literature. For this, a review study was conducted from publications for traditional review writing by using Scopus, Web of Science, EBSCO, and Google Scholar databases and libraries. In this study, by synthesizing literature from many disciplines, firstly topics related to the planning were included such as subject selection and goal determination, literature searching, evaluation, analysis, and synthesis, and then the structure of the basic parts of the scientific reviews such as summary, introduction, method, body, and result was explained. It is expected that this study contributes to the literature in terms of supporting the writing of traditional review and guiding new researchers as a beginning study. Since there is a similarity between reviews and research articles, it is also aimed to contribute authors of research articles in academic writing.

Keywords: Review, writing literature review, literature review, academic writing.

* Hacettepe University, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey; arifozer@hacettepe.edu.tr

** Selcuk University, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey; zeynep.gorgulu@selcuk.edu.tr

Bir Bilimsel Derlemenin Planlanması ve Yazımı

Arif ÖZER*, Zeynep GÖRGÜLÜ**


Geliş tarihi: 02.11.2020


Kabul tarihi: 28.11.2020

Öz

Bir literatür derlemesi, literatürün eleştirel bir şekilde incelenmesi olarak tanımlanabilir. Derlemeler, bilimsel birer metin olarak literatüre katkı sağlar; bu yüzden, araştırma makaleleri gibi geçerlik ve güvenilirlik koşullarına uygun bir üretim sürecinden geçmesi gerekir. Buna karşın derlemelerin yazımı konusunda geleneksel literatür derlemeleri yönünde, özellikle Türkiye literatüründe, bir ihtiyaç bulunmaktadır. Geleneksel derlemelerin yanlışlık riskine açık olması ve literatürün sadece art arda sıralanması olarak sanılması bu ihtiyacı arttırmaktadır. Bu çalışmayla literatürdeki kaynak eksikliğini giderilmesine yönelik bir katkı sunulması amaçlanmaktadır. Bunun için Scopus, Web of Science, EBSCO ve Google Scholar veri tabanları ile kütüphanelerden yararlanılarak geleneksel derleme yazımına yönelik ulaşılan yayınlardan bir derleme çalışması yapılmıştır. Bu derleme çalışmasında, birçok disiplinden literatür sentezlenerek, öncelikle konu seçimi ve amacın belirlenmesi, literatür taraması, değerlendirilmesi, analiz ve sentezi gibi planlamaya ilişkin başlıklara yer verilmiş, ardından derlemelerin özet, giriş, yöntem, gövde ve sonuç gibi temel bölümlerinin yapısı açıklanmıştır. Bu çalışmanın, derlemelerin yazımına ilişkin literatürü desteklemesi ve yeni araştırmacılara yol göstermesi bakımından derleme yazımına ilişkin başlangıç niteliğinde bir çalışma olarak katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca derlemeler ve araştırma makaleleri arasında benzerlik olduğundan, akademik yazım konusunda araştırma makalesi yazarlarına da katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Derleme, derleme yazımı, literatür derlemesi, akademik yazım.

* Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye; arifozer@hacettepe.edu.tr

** Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye; zeynep.gorgulu@selcuk.edu.tr

1. Giriş

Günümüz bilgi toplumunda bilimsel çalışmalar büyük bir hızla artmakta ve yayın takibi yapmak zorlaşmaktadır. Örneğin, bu araştırmanın yapıldığı tarihte, Scopus veri tabanında 2019 yılına ait sadece psikoloji alanında yaklaşık 6.000 yeni araştırma makalesine rastlanmıştır. Bu sayı sosyal bilimlerin tamamında 30.000'e ulaşmaktadır. Bu hızlı artış, yayınlanan çalışmaların belli aralıklarla toplanarak bütünleştirilmesi, analiz edilmesi ve okuyuculara sunulmasını bir ihtiyaç haline getirmiştir (Ferrari, 2015). Bu ihtiyacı karşılayan derleme makaleleri, daha fazla araştırmaya gerek duyulan alanların belirlenmesine de katkı sağlamaktadır. (Agarwal ve Dewan, 2016; Bolderston, 2008; Denney ve Tewksbury, 2013; Fernández-Ríos ve Buéla-Casal, 2009; Zorn ve Campbell, 2006). Ayrıca derlemelerin eleştirel bir yönü bulunur. Böylece literatürdeki hatalar ve eksikler ile tutarsızlıklar görülebilir (Agarwal ve Dewan, 2016; Gregory ve Denniss, 2018; Fernández-Ríos ve Buéla-Casal, 2009). Bu bakımdan, iyi yazılmış bir derleme "harita" işlevi görür (Nigg, 2012); ilgili alandaki bilimsel bilginin durumunu gösterir.

Bütünleştirici, eleştirel, kuramsal, sistematik, meta analiz ve meta-sentez gibi literatürde çeşitli derleme türlerine rastlanmaktadır. Örneğin, Grant and Booth (2009) on dört farklı derleme türünden söz etmektedirler. Buna karşın, literatüre bakıldığında temelde iki tür derlemeyle karşılaşılır; sistematik derlemeler ve geleneksel literatür derlemeleri. Sistematik derlemeler, yanlılık riskini azaltan, standartlaşmış, açık ve tutarlı yöntemleri olması nedeniyle tercih edilmektedir (Murphy, 2012). Bununla birlikte, oldukça spesifik konulara odaklanmış araştırma soruları ve yine katı bir şekilde sınırlandırılmış dahil etme standartları düşünüldüğünde, sistematik derlemelerin tek bir çalışmada konuyla ilgili daha karmaşık sorulara cevap verememe ve konuya bakışı sınırlama gibi zayıf yönleri de vardır (Agarwal ve Dewan, 2016; Grant ve Sutton, 2011). Sistematik derlemelerin bu zayıf yönünün, geleneksel derlemelerin güçlü yönü olduğu söylenebilir, çünkü bazı konular daha kapsamlı ele alınmayı gerektirir ve geleneksel derlemelerde birden fazla araştırma sorusuna cevap aranabilir (Ferrari, 2015). Buna göre, geleneksel derlemeler sistematiklere göre yazara esneklik tanımakta ve böylece literatürdeki önemlerini korumaktadırlar.

Geleneksel derlemelerle ilgili önemi bir sorun; literatürün birbiri ardına sıralandığı makaleler olduğu yanılıgsıdır ve birçok yazar tarafından bu durum eleştirilmektedir (Aaron, 2008; Barczak, 2017; Bem, 1995; Bolderston, 2008; Derish ve Annesley, 2011; Gregory ve Denniss, 2018; Torraco, 2016; Short, 2009; Webster ve Watson, 2002; Wee ve Banister, 2016; Zorn ve Campbell, 2006). Aksine, derleme makalelerinin kuramsal alana katkı sağlaması beklenir (Wee ve Banister, 2016); var olan kuramları yeniden yapılandırma ve yeni kuramlar üretme, literatürü analiz etme ve sentezleme iyi bir derleme makalesinin özelliklerinden biri olarak tanımlanır (Bolderston, 2008; Callahan, 2010, 2014; Hagger, 2012). Bunun dışında, özensiz hazırlanmış geleneksel bir derleme, başta yanlılık olmak üzere güvenilirlik ve geçerlik sorunlarını beraberinde getirir. Literatürün yanlı olarak seçilmesi ve yorumlanması riski özellikle geleneksel derlemelerde ortaya çıkmaktadır (Agarwal ve Dewan, 2016; Barczak, 2017; Ferrari, 2015; Grant ve Booth, 2009). Literatüre bakıldığında da yöntem bölümü olmayan ve bu yüzden araştırma süreci belirsiz, sadece o zamana kadar yapılmış çalışmaları sıralayan yayınlara rastlamak mümkündür. Sistematik derlemelerin bu riskleri azaltan, derleme yazımına rehberlik eden protokolleri (ör., Cochrane, 2019; PRISMA, n.d.) ve bu konuda yayınlanmış çeşitli makaleleri (ör., Karaçam, 2013) varken, geleneksel derlemelerde, derleme yazımına rehberlik edecek yayınlar, Türkiye literatüründe oldukça sınırlıdır. Derleme yazımı konusunda Türkiye literatüründeki bir kaynak olan Herdman (2006), önemli noktalara değinmekle birlikte konuyu özet olarak ele almakta; kapsamlı bir rehber sunmamaktadır.

Bu çalışmada, literatürdeki bu eksikliğe bir katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaçla, birçok disiplinden derleme yazımına yönelik literatür bir araya getirilerek derleme bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda elde edilen bilgiler sentezlenerek derleme yazımına ilgi duyan okuyucuların yararlanabilecekleri bir kaynak oluşturulmuştur. Buna göre, öncelikle derleme yazımındaki konu seçimi, literatürün taranması, değerlendirilmesi, analiz ve sentez edilmesi gibi önemli süreçler açıklanmış ardından derlemenin giriş, yöntem, gövde ve

sonuç gibi temel bölümlerinin yapısına değinilmiştir. Bu çalışmanın 1) geleneksel derlemelerin yazımına ilişkin literatürü desteklemesi, 2) derleme yazımına yeni başlayan araştırmacılara yol göstermesi, 3) derleme yazan araştırmacıların yöntemlerini geliştirmesi ve yeni bakış açıları sağlaması, 4) araştırmacıların derleme yazarken düşebilecekleri yanlışlık riskinin azaltılması ve sonuçta 5) literatürdeki derleme çalışmalarının güvenilirlik ve geçerlik standartlarının gelişmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, özellikle giriş, literatür ve sonuç bölümlerinin yazımı araştırma makalelerine benzer olduğu için bu çalışma, diğer makalelerin yazımında da araştırmacılara bir başlangıç noktası verebilir.

2. Yöntem

Bu bölümde bu çalışmanın araştırılma süreci özetlenmiştir. Bu çalışmada yayınlara, Scopus, Web of Science, EBSCO ve Google Scholar veri tabanları üzerinden, “how to write a literature review”, “writing review article”, “writing literature review”, “writing review paper”, ile bu anahtar kelimelerin Türkçe karşılıkları olan “derleme yazımı”, “derleme makalesi yazımı”, “derleme yöntemi” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılmıştır. Ayrıca, İngilizce anahtar kelimeler Google Scholar’ın Türkçe sayfalarda arama özelliği kullanılarak aranmış ve Türkiye’deki mevcut literatür kontrol edilmiştir. Bununla birlikte, sistematik derleme ve meta-analizleri ayırmak için, bu kelimeler hariç tutularak tarama gerçekleştirilmiştir. Veri tabanlarının yanı sıra, ulaşılan yayınların kaynakçaları incelenmiş ve böylece gözden kaçırılan yayınlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Üniversite ve devlet kütüphanelerinden akademik yazıma ilişkin kitaplar taramaya dahil edilmiştir. Derleme yayınlayan hakemli dergilerin editör yazıları, akademik yazıma ilişkin konular içermek koşuluyla araştırmaya dahil edilmiştir. Literatür taraması Nisan 2019 ile Ekim 2020 arasında yapılmıştır. Tez ve makalelerin literatür bölümlerinin yazımını konu alan makaleler dışarıda tutulmaya çalışılmıştır. Ayrıca sistematik ve meta-analiz derlemelerin yazımına yönelik yayınlar, örnek için seçilen birkaçı haricinde, çalışmaya alınmamıştır. Çalışma kapsamında son 25 yılda İngilizce ve Türkçe dilinde yazılmış yayınlar incelenmiştir. Bu tarama sonucunda derlenen literatür, bir derlemenin baştan sona nasıl yazılacağına ilişkin olarak 3. bölümde derlemenin planlanmasını ve 4. bölümde çalışmanın raporlanmasını içeren başlıklar halinde verilmiştir.

3. Bir derleme makalesinin planlanması

Derleme makalesi akademik bir yayındır ve araştırma makalelerine benzer bir hazırlanma süreci gerektirir. Araştırma makalelerinde olduğu gibi derlemenin de bir amacı ve araştırma soruları, bilgiye ulaşmada sistematik yöntemleri ve temelde giriş, sonuç ve bulgulardan oluşan bir yapısı vardır. Derlemeyi ders kitaplarından ayıran da araştırma makalelerine olan bu yakınlık olduğu öne sürülebilir.

3.1. Derleme konusunun ve amacının belirlenmesi.

Bir makalenin konusu, onun hem odağı hem de kapsamıdır. Araştırma problemleri konunun sınırlanmasıyla oluşur. Kapsam çok dar olursa, makalenin okuyucu kitlesi sınırlanabilir ve makalenin yayınlanma olasılığı düşebilir (Bem, 1995; Denney ve Tewksbury, 2013). Bununla birlikte, konunun çok geniş de olmaması gerekir (Agarwal ve Dewan, 2016). Efron ve Ravid, (2019) konunun daraltılmasında izlenebilecek öneriler sunar; 1) genel bir kavramdan alt kavramlar üretme; 2) kapsamın dar veya geniş olmasına göre alt kavramlardan birini veya ikisini birleştirerek ele alma; 3) yaş, cinsiyet, etnik durum gibi demografik özelliklerle konuyu sınırlandırma; 4) derlemenin bakış açısını oluşturacak bir kuramsal çerçeve veya araştırma yaklaşımı gibi bir perspektif belirleme.

Kapsamının yanı sıra, güncel bir konunun seçilmesi kaynak bulmayı zorlaştırabilir (Bolderston, 2008; Pautasso, 2013; Russell, 2005). Buna karşın daha yapılandırılmış, üzerinde uzun yıllar çalışılan bir konu da, devasa bir araştırma yığınının içerisinde, çalışılması gereken yeri belirlemeyi güçleştirebilir. Bu nedenle konu bulma sürecinde sık sık literatüre göz atılması önerilir (Bolderston, 2008; Torraco, 2005). Görüldüğü üzere, araştırmacının ilgisini çeken bir konu bulmada, literatürdeki mevcut araştırmalar önemlidir.

Bir dergi hedeflemek ve okuyucu kitlesini belirlemek makalenin içeriğini yapılandırmaya yardımcı olabilir (LaRochelle vd., 2011). Makalenin gönderileceği bir dergi hedeflenmişse, seçilen konunun derginin ilgi alanına girdiğinden emin olunmalıdır (Aaron, 2008; Agarwal ve Dewan, 2016; Doğan, 2017). Seçilen akademik derginin editör yazılarının incelenmesi, o dönemde editörlerin hangi alanlara odaklandığını öğrenmeyi ve dolayısıyla o konulara yönelmeyi sağlayarak makalenin yayımlanma şansını arttırabilir. Bununla birlikte, seçilen konu üzerine daha önce bir derleme makalesi yazılmamış olmalı ya da yazılmışsa bile güncellenme gerektirecek kadar eski olmalıdır. Eğer mevcut derleme makalelerinde eksikler varsa ve yapılacak yeni çalışma bu boşluğu kapatacaksa, gerekçe açık olarak ortaya konduğu sürece benzer konuda derleme makalesi yazılabilir.

Konu belirlenirken, makalenin neden yazılacağı da düşünülmelidir; bu, derleme makalesinin amacıdır. Torraco (2016) bütünleştirici bir derleme için olası amaçlarını şöyle sıralamaktadır; (1) eskide kalmış bir kavramın güncelleştirilmesi, (2) ilgili konunun hızla büyüyen ve genişleyen bir literatüre sahip olması, (3) ilgili konuda yeni ortaya çıkmış bir sorun olması, (4) üzerinde önemli tartışmalar yapılan ve farklı kuramlarca veya farklı yollarla açıklanan bir konunun verilmesi. Ayrıca, bir kuram veya model ortaya koymak ya da örneğin kuramları karşılaştırma amacıyla yayınları veri olarak kullanmak da bir çalışmanın amacı olabilir. Örneğin, Goodall ve Montgomery (2014) geçmiş çalışmaları sentezleyerek ebeveynlerin çocukların öğrenimlerine katılmaları konusunda bir model/iddia geliştirmiştir. Thomas vd. (2018) akran zorbalığını açıklayan kuramları inceleyip bir sentez ortaya koymuştur. Yöntemsel konular üzerinde duran başka bir çalışmada, Davidson vd. (2019) belirli bir araştırma alanındaki yayınlarda kullanılan deneysel ve korelasyonel desenler ile bulguları karşılaştırmıştır. Sonuç olarak bir derleme, sadece bulguları özetlemekten yayınların yöntemlerini incelemeye kadar çok çeşitli amaçlarla yazılmaktadır.

3.2. Literatür taraması

Derleme makalelerinde veri olarak yayınlanmış çalışmalar kullanıldığı için titiz bir literatür taramasını gerektirir. İnternet çağıyla birlikte, veri tabanları araştırmacılara büyük kolaylıklar sağlamaktadır ancak literatür tararken sadece veri tabanlarına bağlı kalmak da önemli bir kaynağı göz ardı etme riskini beraberinde getirir (Callahan, 2014). Bu nedenle tarama yapılırken ulaşılan her kaynağın kaynakçasını incelemek önerilir. Callahan (2014) bunu bir tür kartopu örnekleme benzetmiştir. Ayrıca derleme makalelerinde literatür, veri tabanlarının yanında kitaplardan, devlet belgelerinden (gri literatür) ve editör yazılarından da oluşabilir (Aaron, 2008; Fernández-Ríos ve Buela-Casal, 2009; LaRochelle vd., 2011). Sonuç olarak, kapsamlı bir araştırma için birkaç tarama yöntemi birlikte kullanılır. Araştırılacak olan konuyu açık bir şekilde belirlemek ve sınırlarını iyi çizmek de taramayı kolaylaştırmaktadır.

3.3. Literatürün değerlendirilmesi

Literatür taraması sonucu ulaşılan kaynaklar, ayrıntılı okunmadan önce bir elemeyden geçer. Yorks (2018) kullanılacak kaynakları belirlemeyi, derlemenin örneklemini seçme süreci olarak nitelendirir. Buna göre ulaşılabilen evren, konuyla ilgili tüm kaynaklardır. Dahil etme ve hariç tutma kriterleriyle amaçlı ve temsil edici bir örneklem oluşturulur. Derlemenin amacına ve konusuna göre, eleme ve dahil etme kriterleri şunları içerebilir (Moher vd., 2015; Efron ve Ravid, 2019; Wee ve Banister, 2016): nitel, nicel ya da karma gibi araştırma yöntemleri veya deneysel, korelasyonel gibi araştırma desenleri, belirli bir tarihten sonraki araştırmaları dahil etme gibi bir zaman aralığı, coğrafi sınırlar ya da örneklemin demografik özellikleri veya yayın statüsü. Konuyla ilgili ilk çalışmalar, temel kaynaklar olarak derlemeye dahil edilir (Denney ve Tewksbury, 2013; Doğan, 2017). Yayımlanan ilk araştırmalar konuya tarihsel bir arka plan oluşturur (Fernández-Ríos ve Buela-Casal, 2009). Özellikle psikoloji alanında, kavramın tarihçesiyle birlikte verilmesi önemlidir. Sözü edilen bu dahil etme ve hariç tutma kriterleri daha sonra yöntem bölümünde kullanılmak üzere bir kenara not edilir. Araştırma başında ulaşılan kaynaklar ile değerlendirme sonucunda kalan kaynakların, genelde meta analizler ve sistematik derlemelerde kullanılan bir akış diyagramı halinde gösterilmesi derlemenin güvenilirliğini arttırması bakımından önerilir.

3.4. Literatürün analizi

Sanders (2020) literatürdeki kaynakların sadece özetlenmesini bibliyografik bir çalışmaya benzetir; bir derleme makalesinde ise, elde edilen kaynakların işlenerek aktarılması gerekir. Literatürün ayrıntılı ve eleştirel okunması, yorumlanması, çıkarımlarda bulunulması süreci literatürün analiz edilmesidir. Analizin temel taşı eleştiridir denebilir. Makalenin yazarına değil çalışmaya olmak kaydıyla eleştiri yapılır (Bem, 1995). Literatür analiz edilirken, temel bulgular, sınırlar ve/veya eksiklikler, kullanılan yöntemlerin uygunluğu, bulguların yorumunun doğruluğu, elde edilen sonuçların güvenilirliği ve çalışmaların alana katkısı değerlendirilir (Derish ve Annesley, 2011; Gregory ve Denniss, 2018); literatürün zayıf ve güçlü yönleri belirlenir (Bolderston, 2008; Short, 2009). Ayrıca karşıt görüşler ve tartışmalı konular fark edilir. Eğer ilgili alanda bir tartışmaya rastlanmadıysa taramanın yeniden gözden geçirilmesi önerilir (Green vd., 2006).

Whittemore ve Knafl (2005) sistematik olmayan derlemelerde literatürün analizi yapılırken sistematik derleme yöntemlerinin kullanılabilmesini belirtmektedir. Örneğin, Cochrane (2019) ve PRISMA (n.d.) gibi sistematik derleme yazım protokollerinde, üretim sürecinin her aşaması detaylı olarak tartışılmaktadır. Sistematik olmayan bir derlemenin bu protokollere uyması beklenmez ancak bilimsel temellerinden dolayı bu kaynaklara gereken durumlarda danışılabilir.

Analiz, var olan bilgiyi parçalara ayırarak incelemek, sentez ise parçalar arasında bağlantılar kurarak daha önce ortaya konmamış yeni bilgiler oluşacak şekilde parçaların birleştirilmesidir (Hart, 1998; Torraco, 2016). Sentezleme, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir yöntem olmakla birlikte, derlemelerde de kullanılabilir (Whittemore ve Knafl, 2005). İçerik analiziyle, bir metinden temalar çıkarılır ve bu temalar daha sonra daha büyük kategorilerde toplanır. Benzer şekilde bir derlemede birçok çalışmadan toplanan sonuçlar, önce küçük kategorilere ayrılır daha sonra büyük kategorilerde birleştirilebilir. Böylece, birçok çalışmanın birleşiminden yeni sonuçlar üretilmiş olur. Benzer şekilde, Wolfswinkel, Furttmueller ve Wilderom (2013) da literatürün analiz ve sentezinde bir nitel araştırma deseni olan gömülü teori tekniklerinin kullanılabilmesini öne sürer. Kodlamanın kullanıldığı bir örnek çalışma Dobber vd.'nin (2017) derleme makalesinden incelenebilir.

Derlemelerde nitel sonuçlar ile nicel sonuçların birlikte yorumlanması gerekir. Dixon-Woods vd. (2005) sistematik derlemeleri, çoğunlukla nicel sonuçları dikkate aldığı için eleştirirken, nitel ve nicel sonuçların sentezlenmesinde kullanılacak tematik analiz, gömülü teori, içerik analizi gibi birçok yöntemi tartışmaktadır. Buna ek olarak, nitel ve nicel sonuçları birleştirmek için karma yöntem araştırmalarının analiz tekniklerinden de yararlanılabilir (Whittemore ve Knafl, 2005). Örneğin, karma yöntem araştırmalarında kullanılan tablolar, derlemelere de yol gösterebilir. Kısacası buradan, analiz ve sentez işlemlerinin, çeşitli araştırma yöntemlerindeki sistematik süreçlerden farkının olmadığı ve derleme türünü nitel araştırmalara yaklaştırdığı sonucu çıkarılabilir.

4. Derlemenin raporlanması

Klasik bir derlemede üç bölüm bulunur; giriş, literatürün verildiği ve tartışıldığı gövde, sonuç ve öneriler. Bununla birlikte giderek daha fazla editör ve yazar yöntem bölümünün de bir derlemede bulunma gerekliliğine dikkat çekmekte ve bunu talep etmektedir (Aaron, 2008; Barczak, 2017; Fernández-Ríos ve Buela-Casal, 2009; Grant ve Sutton, 2011; Murphy, 2012; Nigg, 2012; Wee ve Banister, 2016). Bu genel yapı, alt başlıklarla desteklenir ve bazen de alt başlıklarda gizlenir.

4.1. Derlemenin başlığı

İlgi çekici bir derleme başlığı, okuyucunun ilgisini makaleye yönlendirir. İdeal bir başlıkta incelenen konunun kilit noktası vurgulanır ve makalenin bir derleme olduğu (Murphy, 2012), sistematik, meta-analiz, bütünleştirici veya eleştiri gibi özel türüyle birlikte verilir (American Psychological Association [APA], 2018); ancak anlatıya dayalı (narrative) geleneksel derlemelerde özel türü vermeye gerek duyulmamaktadır. Başlığın çok uzun olmaması, örneğin 15

sözcüğü geçmemesi önerilir (Kozak, 2018). Bazı dergiler başlık uzunluğu için sınırlama getirmektedir.

Güzel bir başlık örneği Hong and Espelage (2012) makalesinde verilmiştir; “Okulda akran zorbalığına maruz kalmaya ilişkin araştırmaların derlemesi: Ekolojik bir sistem analizi”. Bu başlıkta hem konu hem derleme ifadesi hem de makalede kullanılan kuramsal çerçeve ifade edilmiştir. Benzer şekilde, Tokunaga (2010) derleme çalışmasına, konunun önemini anlatan bir başlık koymuştur: “Sizi okuldan eve takip eder: Siber zorbalık mağduriyeti ile ilgili araştırmaların sentezi ve bir eleştirel derleme”. Burada da ana konu ile birlikte derlemenin bir sentez ve eleştiri olduğunu belirten bir ifade kullanılmıştır. Özetlenirse, derlemenin başlığı, okuyucuya derlemenin konusu ve bu konuda nasıl bir derleme yapıldığı hakkında uzun olmayacak bir şekilde öz bilgi verir; açıktır ve dikkat çekicidir.

4.2. Özet yazımı

Özet genellikle makalenin ilk okunan bölümüdür. Okuyucular makaleyi okuyup okumayacaklarına özete göre karar verirler. Bazı akademik dergiler yazarlara özet bölümü için belirli bir formatı kullanmayı zorunlu kılar. Bir format verilmesi bile iyi bir özette bulunması gerekenler şunlardır (APA, 2018; Green vd., 2006; Levitt vd., 2018): 1) makalenin amacının, probleminin ya da araştırma sorusunun açık bir şekilde tanımlanması; 2) makalenin türünün, örneğin sistematik ya da bütünlendirici olabilir, belirtilmesi; 3) makalenin neden okunması gerektiğinin açıklanması; 4) kullanılan yöntemlerin kısaca belirtilmesi; 5) okuyucuya hangi bilgilerin sunulduğunun kısaca özetlenmesi; 6) varılan önemli birkaç sonucun paylaşılması; 7) makalenin literatüre etkisinin ve katkılarının belirtilmesi. Ayrıca APA’ya (2018) göre, makalede eğer belirli bir kuramsal yaklaşım izlendiyse, bunun da özette kısaca değinilmesi önerilir. Eğer bir yaklaşım yoksa ya da özette verilemeyecek kadar karmaşıksa es geçilebilir. Bu yapı bazı dergilerin zorunlu bıraktıkları formata da yakındır. Son olarak, özet bölümünde çok genel ve belirsiz anlatımlar kullanılmamalı ve bu bölüm en son, makale tamamlandıktan sonra yazılmalıdır (Doğan, 2017).

4.3. Giriş bölümünün yapılandırılması

Bir makalenin giriş bölümü, makalenin kısa bir tanıtımını yaparak okuyucuya bir çerçeve sağlar (Bolderston, 2008). APA (2018) giriş bölümünde olması gerekenleri şu şekilde özetler; 1) araştırmanın problemini belirtme; 2) literatürü temel olarak betimleme; 3) literatüre makalenin katkısını açıklama; 4) kullanılan yöntemi (sistematik, meta analiz, eleştirel vb. gibi) belirtme; 5) araştırmanın amacını açıklama; 6) kullanılan bakış açısının yani kuramsal çerçevenin tanımlanması; 7) makalenin uygulamaya ve literatüre katkısının verilmesi. Wee ve Banister’ın (2016) da değindiği gibi bu bölümün yapısı, araştırma makalelerinin giriş bölümüne çok benzer. Ayrıca, araştırma makalelerinde olduğu gibi, derlemelerde de bu gizli başlıkların açık ve net bir şekilde verilmesi istenir.

Derlemenin önemi, literatürde bu derlemeye olan ihtiyacı ve okuyucunun neden bu makaleyi okuması gerektiğini ifade eder (Torraco, 2016; Aaron, 2008). Araştırmanın önemi yazılırken, ilgili konunun literatürdeki hangi boşluğu kapattığı, mevcut çalışmaların niteliğinin ya da niceliğinin yeterli olmadığı yerler ve söz konusu çalışmanın ne tür yenilikler getirdiği dikkate alınır (Doğan, 2017). Ayrıca konuyla ilgili literatürün küçük bir özeti sunularak da makale gerekçelendirilebilir. Önem, literatürdeki eksikleri ve konunun alandaki değerini tanımlarken katkı, makale ile alana ve literatüre sağlanması beklenen faydaları belirtir. Kısacası birbirlerini tamamlarlar. De Witte vd. (2013) derleme makalesinde, konuyla ilgili önce istatistiki yüzdeler, sonra ulusal ve uluslararası önemli projeler verilerek konunun uygulamadaki önemi gösterilmesini; ardından literatürde ilgili sorunun etkisiyle ilgili çalışmaların örneklendirilmesini ve en sonunda makalenin literatürdeki diğer derlemelerden ayrılan yanlarının belirtilmesi gerektiğini dile getirmiştir. Böylece konunun hem pratik önemi hem de literatür için değeri ortaya konulmuş; önem ve katkı ifade edilmiştir.

Bu temel parçalar dışında, makaleye etkili bir cümleyle başlamak (LaRochelle vd., 2011) okuyucunun ilgisini uyandırır. Etkili bir giriş cümlesi, istatistiki verilerle, genel bir yargı

cümlesiyle veya bir soruyla oluşturulabilir, ayrıca ilgili konunun literatürdeki veya pratikteki önemini vurgulayan bir cümle de olabilir. Bununla birlikte, derlemede ele alınan anahtar kavram/kavramlar girişte tanımlanabilir (Webster ve Watson, 2002). Böylece konuyla ilgili daha önce hiçbir bilgisi olmayan okuyucular makaleye hazırlanabilir, farklı şekillerde adlandırılan kavramlara açıklık getirilebilir veya makaleyi okuyan herkes için ortak bir dil oluşturulabilir. Bir kavramın tanıtılması çoğunlukla benzer kavramlardan farkının ayırt edilmesini de içerir. Bu tanımlar bazen Thomas vd.'nde (2018) olduğu gibi giriş bölümünün hemen ilk paragrafından verilirken bazen de Chambers vd. (2009) örneğindeki gibi literatür bölümünün başlangıcında ayrıntılı olarak verilir.

Derlemelerde, araştırmaların eleştirel bir gözle yeniden incelenip yorumlanması ve bulguların mantıklı bir şekilde bütünleştirilmesinde kuramsal bir çerçeveye ihtiyaç duyulabilir (Russell, 2005). Ebeveynlerin çocukların eğitimine katılımlarının önündeki engelleri, alandaki çelişiklere dikkat çekerek inceleyen bir derleme yazan Hornby ve Lafaele (2011), literatürdeki birçok bulguyu kategorilendirmek için yine literatürde bulunan bir modeli kullanmış ve bunun bilgisini giriş bölümünde vermiştir. Bu çalışmada, kuramsal çerçeve makaleyi yapısal olarak düzenlemekte kullanılmıştır. Bir diğer örnekte ise Crone ve Fuligni (2020) ergenlerin topluma katılımında ben ve öteki kavramlarının gelişimini nöropsikolojik kuramsal temelde incelemektedir. Kısacası eğer çalışmalar bir veya birkaç kurama dayalı olarak yorumlandıysa veya sınıflandırıldıysa, bu bilgi giriş bölümünde verilir (APA, 2018; Baumeister ve Leary, 1997; Denney ve Tewksbury, 2013; Levitt vd., 2018).

4.4. Yöntem bölümünün yapılandırılması

Yöntem bölümü bir çalışmanın hangi aşamalardan geçerek ortaya çıktığını anlatır. Bu aşamaların gizli kalması okuyucuda çalışmanın yanlı olabileceğine dair bir şüphe uyandırır. Yanlılık, basitçe derleme yazarının kaynakları ve bulguları kendi görüşünü veya amacını destekler şekilde seçmesi ve yorumlaması olarak açıklanabilir (Aaron, 2008; Agarwal ve Dewan, 2016). Bu yanlılık özellikle de kaynak seçim kriterleri konusunda bilgi vermeyen anlatıya dayalı (*narrative*) geleneksel derlemeler için söz konusu olmaktadır (Agarwal ve Dewan, 2016; Barczak, 2017; Grant ve Booth, 2009). Bu yüzden bu derlemelerde yöntem bölümü genelde bulunmasa da makalenin sistematik ve tekrarlanabilir olmasını sağladığı (Aaron, 2008; Callahan, 2010), yanlılık riskini azalttığı, makalenin güvenilirliğini arttırdığı gibi gerekçelerle birçok yazar tarafından (Aaron, 2008; Barczak, 2017; Fernández-Ríos ve Buéla-Casal, 2009; Grant ve Sutton, 2011; Nigg, 2012; Murphy, 2012; Wee ve Banister, 2016) önerilir.

Yöntemde, literatür taramasında kullanılan veri tabanları, tarama sırasında izlenen diğer yöntemler, kaynakların dahil etme ve hariç tutma kriterleri ile anahtar kelimeler de dahil olmak üzere arama stratejisi (Bolderston, 2008; Grant ve Sutton, 2011; PRISMA, n.d.; Torraco, 2016; Whitemore ve Knafl, 2005) belirtilir. Ayrıca veri tabanlarının içeriği değişebildiği için taramanın ne zaman yapıldığı, her anahtar kelime için ne kadar makaleye ulaşıldığı ve ulaşılan makalelerin kaçının dahil edildiği (Callahan, 2010) de açıklanabilir. Verilen arama stratejisi okuyucu için mümkün olduğunca şeffaf hale getirilmelidir (Torraco, 2005, 2016; Wee ve Banister, 2016); okuyucu bu arama stratejisini kullanarak isterse araştırmayı tekrarlayabilmelidir (Aaron, 2008; Green vd., 2006). Yöntem yazımına örnek olması amacıyla aşağıda Aboujaoude vd.'nin (2015) makalesinin yöntem bölümü alınıp incelenerek tablolaştırılmıştır.

Tablo 1. Yöntem bölümünün yazımı

Veri tabanları	Yazarlar yöntem bölümünde önce tarama yaptığı veri tabanlarını vermiştir.
Anahtar sözcükler	Veri tabanlarının hemen ardından bu veri tabanlarında hangi kelimeleri kullanarak arama yaptığını benzer kelimeler de dahil olmak üzere anahtar sözcükler olarak belirtmiştir. Örneğin, “siber zorbalık” ve “internet zorbalığı” gibi.
Literatür tarama tarihi:	Literatür taramasını hangi tarihler arasında yaptığını ay ve yıl olarak belirtmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken, yazım sürecinde de literatür taraması devam edebildiği için tarama bitiş tarihi olarak makalenin tamamlanma zamanının/yılıının verilebilmesidir.
Tarama kapsamı	Coğrafi bölge veya tarih sınırlaması olmadığını ancak sadece İngilizce makalelerin kapsandığını belirtmiştir. Kısacası, tarih, dil ve bölge sınırları çizilmiştir.
Yararlanılan diğer kaynakların belirtilmesi:	Veri tabanları dışında kullanılan diğer kaynaklara geçilmiştir. Bu kaynaklar örneğin kitaplar ve devlet belgeleridir.
Hariç tutma kriterlerinin açıklanması:	Burada, siber zorbalık ile geleneksel zorbalık konusunda bir kavram ayırımına gidilerek çalışmadan hariç tutulan makalelerin genel özelliği, neden dışarıda bırakıldıklarını açıklayacak şekilde verilmiştir. Ayrıca yinelenen yayınların da (duplication) dışarıda bırakıldığı açıklanmıştır. Bu yayınlar genel olarak çoğu makalede hariç tutulur.
Dahil etme kriterlerinin açıklanması:	Son olarak dahil edilen makalelerin örneğin rastgele kontrollü testler içermesi gibi aslında bilimselliğe atıfta bulunan genel özellikleri verilerek, hangi makalelerin seçilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.

Fernández-Ríos ve Buena-Casal'e (2009) göre, yöntem bölümünün sistematik derlemeler, deneysel çalışmalar, kitaplar gibi çalışmada hangi kaynak türlerinin kullanıldığını ve hazırlanan derlemenin türünü de içermesi gerekmektedir. Sonuç olarak, bu bölümün olabildiğince detaylı ve açık hazırlanması önerilmektedir.

4.5. Literatür bölümünün yapılandırılması

Literatür taramasında toplanan ve daha sonra analiz ile sentez işlemine giren çalışmalar, yani eldeki literatür gövdede özetlenir. Ele alınan konunun detaylandırılması ve açıklanması için alt başlıklara ihtiyaç vardır. Bu alt başlıkların organizasyonu, yani sıralanması, okuyucunun metni takip etmesini kolaylaştıracak şekilde olmalı (Derish ve Annesley, 2011; Torraco, 2016) ve metnin akıp gidebilmesini sağlamalıdır. Başlıkları sıralamanın birden fazla yolu vardır. Kronolojik olarak, temaya göre, en genelden en özele, en bilinenden en az bilinene doğru olabilir (Denney ve Tewksbury, 2013; Derish ve Annesley, 2011; Efron ve Ravid, 2019; Gregory ve Denniss, 2018; Herdman, 2006). Konuya en uygun ve mantıklı olan düzen bulunmalıdır. Örneğin, kuramsal çerçeveye göre yapılandırılmış bir içerik örneği Hong and Espelage (2012) makalesinde görülebilir. Makalede akran zorbalığı ekolojik yaklaşıma göre ele alınmış ve literatür bölümleri bu yaklaşımın temel kavramları olan mikrosistem, mezosistem vb. göre inşa edilmiştir. Ek olarak, derleme yazımında kavram ve zihin haritaları oluşturmak (Efron ve Ravid, 2019) derlemenin organizasyonu kolaylaştırabilir ve daha etkili hale getirebilir.

Paragrafların uzunluğu önemlidir. Hangi sıralama düzeni seçilirse seçilsin, paragrafların konunun sadece bir noktasını ele alması, bir fikri savunması gerekir (Gregory ve Denniss, 2018; Hart, 1998; Kozak, 2018). Paragraflar birbirinden kopuk olmamalı, her konunun bitimi diğer konuyla bağlantılı olacak şekilde verilmelidir (Denney ve Tewksbury, 2013). Organizasyon bir hikaye gibi olmalı, paragraflar akıcı ve mantıklı geçişlerle birbirine bağlanmalıdır (Agarwal ve Dewan, 2016). Net ve anlaşılır cümleler kurarak ve her kesimden okuyucunun anlayabilmesi için bilimsel jargondan kaçınarak, akışın bozulmaması için tekrar eden yapılar kullanarak (Bem, 1995) metin yapılandırılmalıdır.

Derlemelerde sıkça yapılan bir hata, kaynakların kronolojik olarak dizilmesidir (Bem, 1995). Buna göre, derlemenin amacının sadece bu kaynaklara atıfta bulunularak yazılması olduğu düşünülür

(Zorn ve Campbell, 2006). Yapılması gereken çalışmaların teker teker sunumu değildir; (1) literatürün güçlü ve zayıf yönlerinin tanımlanması, (2) ihmal edilen yerlerin ve olası yanlışlıkların gösterilmesi, (3) boşlukların (*gap*) belirtilmesi, (4) ortak noktalar ile farklılaşan tartışılabilir konuların ve çelişen bulguların açıklanması, ve bunları yaparken yansız bir tutum takınılması, kısacası literatürün eleştirilmesi ve sentezlenmesi böylece anlaşılır kılınması ve gelecek araştırmalar için yol gösterici olmasıdır (Aaron, 2008; Barczak, 2017; Bolderston, 2008; Derish ve Annesley, 2011; Gregory ve Denniss, 2018; Herdman, 2006; Torraco, 2016; Short, 2009; Webster ve Watson, 2002; Wee ve Banister, 2016; Zorn ve Campbell, 2006). Derlemenin okuyucuları, ele alınan konu ile ilgili literatürdeki önemli kazanımlar, ana tartışma alanları ve öne çıkan araştırma soruları (Pautasso, 2013) hakkında makaleyi okuduktan sonra bilgi sahibi olmalıdır. Bununla birlikte, literatür verilirken, araştırma sonuçları ile yazarların iddiaları karıştırılmamalıdır (Zorn ve Campbell, 2006). Yazarın iddiası ve bulgular, okuyucuların ayırt edebilmesini sağlayacak şekilde açık sunulmalıdır. Çalışmaların bu şekildeki bir sunumu derlemeye, araştırma konusu hakkında genel sonuçlar çıkarabilme avantajı sağlar.

Literatür bölümü, makalenin sınırlılıkları, güçlü ve zayıf yönleri ve gelecek çalışmalar için öneriler ile bitirilmelidir. Bununla birlikte, sınırlılıklar ve öneriler literatürden sonra ayrı başlıklar altında da ele alınabilir. Sınırlılıklar örneğin yöntemlerin sınırlılığı veya kaynakların niteliği ile ilgili olabilir, ayrıca makalenin zayıflıklarının nasıl desteklenebileceği üzerine görüşler de burada belirtilebilir (APA, 2018; Levitt vd. 2018). Zayıflıkların desteklenmesi, gelecek çalışmalar için önerileri getirecektir ancak önerilerin sadece literatür için olması gerekmez; uygulama alanına yönelik öneriler de verilebilir.

4.5.1. Tablolar ve şekillerin kullanımı

Bulguları özetlemek ve sonuç çıkartmak için tablolardan veya şekillerden yararlanılabilir. Tablo kullanımı birçok yazar tarafından desteklenmektedir (Aaron, 2008; Grant ve Sutton, 2011; Green vd., 2006; Sanders, 2020; Short, 2009). Tablolar; kaynakların yazarlarını, tarihini ve yöntemini, örneklemin özelliklerini, sunulan bulguları, çıkarılan sonuçları ve derlemenin yazarı tarafından yapılan yorum ve eleştirileri göstermenin kolay bir yoludur (Green vd., 2006). Ayrıca konunun vurgulanan önemli noktalarını yazmak için de kullanılabilirler (Agarwal ve Dewan, 2016). Şekiller ise daha çok bir kuramın veya modelin işleyişini yansıtır. Tablo ya da şekiller, yazıyı tamamlayarak verilmek istenenin daha açık ve anlaşılır olmasını sağlamaktadır (Aaron, 2008; Gregory ve Denniss, 2018). Ayrıca kısa bir özet sunarak, yazıyı okumasa bile okuyucunun konuyu temel düzeyde anlayabilmesini sağlar (Short, 2009). Bununla birlikte, eğer bir tablo ya da şekil bir makaleden alınıyorsa, intihal ve telif hakkı ihlali yapmamak için orijinal makaleye atıfta bulunulur ve yayıncıdan bu kullanım için izin alınır (Sanders, 2020).

Tablolar ve şekillerden çeşitli amaçlarla yararlanır. De Witte vd. (2013) kullanılan kaynakları örnekleme göre ve çalışmada kullanılan yöntemlere göre sınıflandırarak tabloda vermiştir. Ayrıca aynı çalışmada kaynak bulguları, modele uygun sınıflandırılarak yine tabloda özet şekilde sunulmuştur. Başka bir derlemede, Thomas vd. (2018) akran zorbalığını açıklayan kuramların sentezini tek bir tablo halinde vermiştir. Davidson vd. (2019) ele alınan çalışmaların yazarlarını, örnekleme ilgili bilgileri, kullanılan yöntemi, incelenen değişkenleri ve temel bulguları gösteren klasik bir tablo kullanmıştır. Goodall ve Montgomery (2014) ebeveyn katılımını bir süreklilik olarak ele aldıkları modeli görselleştirerek vermiştir.

4.6. Sonuç bölümünün yapılandırılması

Makaleler, tüm metnin ana fikirlerini veren bir paragrafla sonlanır. Sonuç bölümünde tüm makalede tartışılan konunun, makalenin amacına bağlanması ve mevcut çalışmayla birlikte açıklığa kavuşturulmuş durumun verilmesi gerekir (Green vd., 2006; LaRochelle vd., 2011). Burada verilen sonuçların önceki bölümlerde yetersiz kaynakla desteklenmesi, inandırıcılığını zedeleyeceği için bir problem olacaktır (Zorn ve Campbell, 2006).

5. Sınırlar ve öneriler

Bu çalışma sonucunda, geleneksel bir derlemenin yazımına rehberlik edecek bir yapı önerilmiştir. Bu çalışmanın bazı güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Buna göre, güçlü yönü olarak, sağlık, sosyal, eğitim ve fen bilimleri alanlarından farklı yazarların ortak söylemlerini birleştiren çok disiplinli bir yapısının olması gösterilebilir. Çok disiplinli bir yapının, derleme yazımında başlangıç niteliğindeki böyle bir araştırmayı destekleyeceği söylenebilir. Zayıf yönü ise, genel bir çerçeve çizmesinden dolayı bazı ayrıntıların hızlı geçilmesidir. Örneğin, literatürün analiz ve sentezi, çok daha derinlemesine incelenebilecek konulardır. Bu yüzden gelecek çalışmalar için, derleme konusunun analiz, sentez ve yazım stili gibi daha spesifik konuları ele alması önerilebilir.

6. Sonuç

Bu çalışmanın, geleneksel derlemelerin yazımına yönelik başlangıç niteliğinde bir kaynak olması amaçlanmıştır ve buradan çeşitli sonuçlara varılmıştır; 1) geleneksel derlemeler, literatürün birbiri ardına sıralandığı makaleler değildir; iyi bir derlemede, literatürün eleştirel bir analiziyle, okuyucuya literatürün mevcut durumunu, boşluklarını, karşıt ve ortak sonuçlarını, olası yanlışlıklarını, kısacası literatürün güçlü ve zayıf yönlerinin verilmesi gerekir. Ayrıca iyi bir derlemede, literatür sentezlenerek olan kuramlardan ve bulgulardan yeni kuramlar, yeni modeller ve yeni sonuçlar üretilebilir. 2) İyi yazılmış bir derleme literatüre katkı sağlar; 3) derleme yazımında yanlışlıktan kaçınmak gerekir. Derleme için seçilen kaynakların yazarın görüşünden etkilenmesi ihtimalini azaltmak için yöntem bölümünde araştırılma süreci şeffaf bir şekilde okuyucuya verilir. Bu, derlemenin geçerlik ve güvenilirliğini yükselttiği için de önemlidir. Son olarak 4) bilimsel bir derlemenin yazımı, araştırma makalelerinin yazımına benzer. Derleme, araştırma makalelerine yakın giriş, yöntem, sonuç gibi başlıklardan oluşan bir yapıyla bilgiyi düzenli bir şekilde iletir. Sonuç olarak derlemeler, bilginin çok hızlı bir şekilde arttığı bilgi toplumunda bir ihtiyaç halini almakla beraber bilimsel değerlerini azaltmayacak şekilde üretilmeleri gerekir.

Kaynaklar

- Aaron, L. (2008). Writing a literature review article. *Radiologic Technology*, 80(2), 185–186. <http://www.radiologictechnology.org/content/80/2/185.short>
- Aboujaoude, E., Savage, M. W., Starcevic, V., & Salame, W. O. (2015). Cyberbullying: Review of an old problem gone viral. *Journal of Adolescent Health*, 57(1), 10-18. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2015.04.011>
- Agarwal, N., & Dewan, P. (2016). Writing a review article: Making sense of the jumble. *Indian Pediatrics*, 53(8), 715-720. <https://doi.org/10.1007/s13312-016-0915-z>
- American Psychological Association (Producer). (2018). Journal article reporting standards: Qualitative research design. Retrieved from <https://apastyle.apa.org/jars/qualitative>
- Barczak, G. (2017). Writing a review article. *Journal of Product Innovation Management*, 34(2), 120-121. <https://doi.org/10.1111/jpim.12365>
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1997). Writing Narrative Literature Reviews. *Review of General Psychology*, 1(3), 311-320. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.1.3.311>
- Bem, D. J. (1995). Writing a review article for Psychological Bulletin. *Psychological Bulletin*, 118(2), 172-177. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.118.2.172>
- Bolderston, A. (2008). Writing an effective literature review. *Journal of Medical Imaging and Radiation Sciences*, 39(2), 86-92. <https://doi.org/10.1016/j.jmir.2008.04.009>
- Callahan, J. L. (2010). Constructing a manuscript: Distinguishing integrative literature reviews and conceptual and theory articles. *Human Resource Development Review*, 9(3), 300-304. <https://doi.org/10.1177/1534484310371492>
- Callahan, J. L. (2014). Writing literature reviews. *Human Resource Development Review*, 13(3), 271-275. <https://doi.org/10.1177/1534484314536705>

- Chambers, R., Gullone, E., & Allen, N. B. (2009). Mindful emotion regulation: An integrative review. In *Clinical Psychology Review*, 29(6), 560-572. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.06.005>
- Cochrane. (2019). [6]. In J. Higgins & J. Thomas (Eds.), *Handbook for Systematic Reviews of Interventions*. Retrieved from www.training.cochrane.org/handbook
- Crone, E. A., & Fuligni, A. J. (2020). Self and others in adolescence. *Annual Review of Psychology*, 71(1), 447-469. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010419-050937>
- Davidson, F., Rusak, B., Chambers, C., & Corkum, P. (2019). The impact of sleep restriction on daytime functioning in school-age children with and without ADHD: A narrative review of the literature. *Canadian Journal of School Psychology*, 34(3), 188-214. <https://doi.org/10.1177/0829573518770593>
- de Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W., & van den Brink, H. M. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review*, 10, 13-28. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2013.05.002>
- Denney, A. S., & Tewksbury, R. (2013). How to write a literature review. *Journal of Criminal Justice Education*, 24(2), 218-234. <https://doi.org/10.1080/10511253.2012.730617>
- Derish, P. A., & Annesley, T. M. (2011). How to write a rave review. *Clinical Chemistry*, 57(3), 388-391. <https://doi.org/10.1373/clinchem.2010.160622>
- Dixon-Woods, M., Agarwal, S., Jones, D., Young, B., & Sutton, A. (2005). Synthesising qualitative and quantitative evidence: A review of possible methods. *Journal of Health Services Research & Policy*, 10(1), 45-53. <https://doi.org/10.1177/135581960501000110>
- Dobber, M., Zwart, R., Tanis, M., & van Oers, B. (2017). Literature review: The role of the teacher in inquiry-based education. *Educational Research Review*, 22, 194-214. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2017.09.002>
- Doğan, O. (2017). *Makale Tez Proje Yazmak: Psikoloji ve Psikiyatri Alanlarında*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Efron, S. E., & Ravid, R. (2019). *Writing the Literature Review: A Practical Guide*. London: The Guilford Press.
- Fernández-Ríos, L., & Buela-Casal, G. (2009). Standards for the preparation and writing of psychology review articles. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 9(2), 329-344.
- Ferrari, R. (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing*, 24(4), 230-235. <https://doi.org/10.1179/2047480615Z.000000000329>
- Goodall, J., & Montgomery, C. (2014). Parental involvement to parental engagement: A continuum. *Educational Review*, 66(4), 399-410. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.781576>
- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91-108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Grant, M. J., & Sutton, A. (2011). Using and writing reviews to inform your practice. *Health Information & Libraries Journal*, 28(1), 1-2. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2010.00928.x>
- Green, B. N., Johnson, C. D., & Adams, A. (2006). Writing narrative literature reviews for peer-reviewed journals: secrets of the trade. *Journal of Chiropractic Medicine*, 5(3), 101-117. [https://doi.org/10.1016/S0899-3467\(07\)60142-6](https://doi.org/10.1016/S0899-3467(07)60142-6)
- Gregory, A. T., & Denniss, A. R. (2018). An introduction to writing narrative and systematic reviews — Tasks, tips and traps for aspiring authors. *Heart, Lung and Circulation*, 27(7), 893-898. <https://doi.org/10.1016/j.hlc.2018.03.027>
- Hagger, M. S. (2012). What makes a 'good' review article? Some reflections and recommendations. *Health Psychology Review*, 6(2), 141-146. <https://doi.org/10.1080/17437199.2012.705556>
- Hart, C. (1998). *Doing a Literature Review: Releasing the Social Science Research Imagination*. London: Sage Publications.
- Herdman, E. A. (2006). Derleme makale yazımında, konferans ve bildiri sunumu hazırlamada pratik bilgiler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 2-4.

- Hong, J. S., & Espelage, D. L. (2012). A review of research on bullying and peer victimization in school: An ecological system analysis. *Aggression and Violent Behavior, 17*(4), 311-322. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.03.003>
- Hornby, G., & Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: an explanatory model. *Educational Review, 63*(1), 37-52. <https://doi.org/10.1080/00131911.2010.488049>
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 6*(1), 26-33. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfed/issue/46815/587078>
- LaRochelle, J. M., King, A. R., Tanas, M., Day, K., Marshall, H. M., & Tyler, A. M. (2011). Writing a review article. *American Journal of Health-System Pharmacy, 68*(9), 790-793. <https://doi.org/10.2146/ajhp100235>
- Levitt, H. M., Bamberg, M., Creswell, J. W., Frost, D. M., Josselson, R., & Suárez-Orozco, C. (2018). Journal article reporting standards for qualitative primary, qualitative meta-analytic, and mixed methods research in psychology: The APA publications and communications board task force report. *American Psychologist, 73*(1), 26-46. <https://doi.org/10.1037/amp0000151>
- Moher, D., Shamseer, L., Clarke, M., Ghersi, D., Liberati, A., Petticrew, M., Shekelle, P., & Stewart, L. A. (2015). Preferred reporting items for systematic review and meta-analysis protocols (PRISMA-P) 2015 statement. *Systematic Reviews, 4*(1), 1-9. <https://doi.org/10.1186/2046-4053-4-1>
- Murphy, C. M. (2012). Writing an effective review article. *Journal of Medical Toxicology, 8*(2) 89-90. <https://doi.org/10.1007/s13181-012-0234-2>
- Nigg, J. T. (2012). Editorial: Writing (and reading) Research Reviews in child psychology and psychiatry - principles and practice, opportunities and pitfalls. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 53*(7), 723. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2012.02575.x>
- Pautasso, M. (2013). Ten simple rules for writing a literature review. *PLoS Computational Biology, 9*(7), 1-4. <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1003149>
- PRISMA. (n.d.). Transparent reporting of systematic reviews and meta-analyses. Retrieved from <http://www.prisma-statement.org/>
- QSR. (2019). NVivo (Version 12) [Software]. Victoria, Australia: QSR International. Retrieved from <http://www.qsrinternational.com/>
- Russell, C. L. (2005). An overview of the integrative research review. *Progress in Transplantation, 15*(1), 8-13. <https://doi.org/10.1177/152692480501500102>
- Sanders, D. A. (2020). How to write (and how not to write) a scientific review article. *Clinical Biochemistry, 81*, 65-68. <https://doi.org/10.1016/j.clinbiochem.2020.04.006>
- Short, J. (2009). The art of writing a review article. *Journal of Management, 35*(6), 1312-1317. <https://doi.org/10.1177/0149206309337489>
- Thomas, H. J., Connor, J. P., & Scott, J. G. (2018). Why do children and adolescents bully their peers? A critical review of key theoretical frameworks. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 53*(5), 437-451. <https://doi.org/10.1007/s00127-017-1462-1>
- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in Human Behavior, 26*(3), 277-287. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.11.014>
- Torraco, R. J. (2005). Writing integrative literature reviews: Guidelines and examples. *Human Resource Development Review, 4*(3), 356-367. <https://doi.org/10.1177/1534484305278283>
- Torraco, R. J. (2016). Writing integrative reviews of the literature. *International Journal of Adult Vocational Education and Technology, 7*(3), 62-70. <https://doi.org/10.4018/IJAVET.2016070106>
- Webster, J., & Watson, R. T. (2002). Analyzing the past to prepare for the future: Writing a literature review. *MIS Quarterly, 26*(2), xiii-xxiii. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/4132319>

- Wee, B. van, & Banister, D. (2016). How to write a literature review paper? *Transport Reviews*, 36(2), 278–288. <https://doi.org/10.1080/01441647.2015.1065456>
- Whittemore, R., & Knafl, K. (2005). The integrative review: updated methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 52(5), 546–553. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2005.03621.x>
- Wolfswinkel, J. F., Furtmueller, E., & Wilderom, C. P. M. (2013). Using grounded theory as a method for rigorously reviewing literature. *European Journal of Information Systems*, 22(1), 45–55. <https://doi.org/10.1057/ejis.2011.51>
- Yorks, L. (2008). What we know, what we don't know, what we need to know—Integrative literature reviews are research. *Human Resource Development Review*, 7(2), 139–141. <https://doi.org/10.1177/1534484308316395>
- Zorn, T., & Campbell, N. (2006). Improving the writing of literature reviews through a literature integration exercise. *Business Communication Quarterly*, 69(2), 172–183. <https://doi.org/10.1177/1080569906287960>

Extended Summary

1. Introduction

In today's information society, thousands of new research articles are published every year. Integrated and analyzed literature reviews have become a requirement. The current status of the literature, its strengths and weaknesses, gaps in the literature, and possible biases can be determined with a scientific review. In addition, new theories and models can be synthesized from the literature. Although there are many types of scientific reviews, reviews can be basically divided into two types; systematic reviews and traditional reviews. Systematic reviews have focused research questions and well-defined inclusion and exclusion criteria. On the other hand, traditional reviews provide the opportunity to cover more extensive problems. However, the weakness of traditional reviews is their vulnerability to bias; and they are generally considered as articles in which the literature is only listed. While there are sources that reduce this risks and guide review writing in systematic reviews, it is inadequate in traditional compilations particularly the literature in Turkey. The purpose of this article is to contribute to filling this gap in the literature. As a result of this study, it is expected to support the literature related to traditional review writing, to guide new researchers, to bring new perspectives to both authors of review and research article, to reduce the risk of bias that researchers may fall, and to improve the reliability and validity standards of reviews in the literature.

2. Method

In this study, publications were obtained through Scopus, Web of Science, EBSCO, and Google Scholar databases by using the keywords "how to write a literature review", "writing review article", "writing literature review", "writing review paper", and the Turkish equivalents of these keywords. Books on academic writing from university and state libraries were included in the search. Editorial articles of journals with peer review that publish reviews were included in the research on the condition that they are related to academic writing. The literature searching was conducted between April 2019 and October 2020. Publications related to traditional review writing in Turkish and English are included; and related to the writing of the literature section in research articles are excluded. Turkish and English studies conducted in the last 25 years have been examined within the scope of the literature review.

3. Body and Results

A review article is an academic publication and requires a preparation process similar to research articles. As with research articles, the review has a researching purpose and a specific structure consisting of research questions, systematic methods of accessing information, and basic section include of introduction, method, literature and conclusion. First, the subject of the review and the purpose should be determined. The features of the subject are discussed. Then, a comprehensive literature search is made by using diverse database, bibliography of publications, grey literature etc. The literature that reached is eliminated according to the specified inclusion and exclusion criteria and then, the remains are analyzed and synthesized for writing. The structure of a scientific review is consisting of the sections that is title, summary, introduction, method, literature and conclusion. The title of the review should be interesting and descriptive. The abstract is usually requested in a certain format. Introduction section includes the importance of the chosen topic, the purpose of the review, its contribution to the literature and what is expected as a result of the review. A scientific review should have a method section, thus reducing the risk of bias and increasing the reliability and validity of traditional review. In this section, the research process is explained transparently to the reader. After the introduction and method, the analyzed literature is written by using an academic language and in a well-organized manner. In the conclusion section, the inferences obtained with the article are explained.

As a result, this study has some strengths and weaknesses. The strength of this study can be shown to have a multidisciplinary structure that combines the common discourses of different authors from field of health, social, education and science. The weakness is that some details are quickly

passed as it draws a general framework for review writing. For example, the analysis and synthesis of the literature are subjects that can be studied much more in depth. Therefore, for future studies, it may be suggested to address review writing in a more specific way, such as analysis, synthesis, and writing style etc.

With this study, a structure that will guide the writing of a scientific and traditional review is presented. Some conclusions that can be drawn as a result of this study are as follows: 1) review articles are not articles in which the literature is listed one after the other, 2) a well-written scientific review contributes to the literature, 3) bias should be avoided in review writing; therefore the method section is important, 4) a scientific review writing is similar to research articles writing in general.

Etik Beyannamesi

Bu makalede “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen bütün kurallara uyduğumuzu, “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi, hiçbir çıkar çatışmasının olmadığını ve oluşabilecek her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Derleme makalesi: Özer, A., & Görgülü, Z. (2021). Bir bilimsel derlemenin planlanması ve yazımı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 698-713.